

Učna priprava pri projektu *Digitalizacija kulturne dediščine Primork in Notranjk*

Šola	Splošna gimnazija
Razred	1. letnik
Predmet	Slovenščina
Didaktična enota	2 šolski uri – 90 min
Učna tema	Razvijanje zmožnosti (uradnega) dopisovanja
Učna enota	Pisma družine Kremenshek in pisanje dopisa
Interdisciplinarna povezava	Zgodovina (Razvoj družbe na Slovenskem v 19. stoletju: kmečki položaj, položaj delavstva, slovensko meščanstvo, širjenje šol, začetki uveljavljanja žensk, dosežki slovenske kulture), geografija (Geografija Slovenije: naselja, promet, industrija, rastlinstvo)
Učne oblike	Frontalna oblika, individualna oblika dela
Učne metode	Metoda razlage, metoda prikazovanja, metoda razgovora, metoda dela s slikovnimi vir, metoda dela s pisnimi viri, metoda dela z IKT
Učna gradiva	Učni listi z iztisnjenimi pismi, e-knjiga <i>Piši, kadar imaš čas</i> , spletna stran <i>Digitalizacija kulturne dediščine Primork in Notranjk</i>
Viri	<p>Spletna stran <i>Digitalizacija kulturne dediščine Primork in Notranjk</i>. Dostopno na: http://sipk-pisma.ung.si/, pridobljeno: 30. 5. 2020.</p> <p><i>Učni načrt za slovenščino v gimnaziji</i>. Dostopno na: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_slovenscina_gimn.pdf, pridobljeno: 30. 5. 2020.</p> <p><i>Učni načrt za zgodovino v gimnaziji</i>. Dostopno na: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf, pridobljeno: 30. 5. 2020.</p> <p>Spletišče <i>Fran</i>. Dostopno na: http://www.fran.si/, pridobljeno 30. 5. 2020.</p>

Didaktična prognoza

- Učenci bodo zaradi arhaičnih značilnosti jezika v pismih imeli težave z razumevanjem vsebine.
- Učenci bodo z iskanjem pomenov manj jasnih besed prek spletišča *Fran* lažje razumeli vsebino pisem, lažje si bodo predstavljali čas, o katerem se pogovarjajo, hkrati pa bodo vadili uporabo jezikovnih orodij.

- Učenci bodo zaradi prej ogledanih primerov pisem lažje tvorili samostojno besedilo.

Cilji

- Učenec se seznani s projektom *Digitalizacija kulturne dediščine Primork in Notranjk*, hkrati tudi e-knjige *Piši, kadar imaš čas*.
- Učenec razume in opiše razmere in položaj ženske v 19. in 20. stoletju.
- Učenec prepozna arhaične besede in jih loči od sodobnih ustreznice.
- Učenec samostojno uporablja spletišče Fran in interpretira podatke.
- Učenec razume razliko med uradnim, neuradnim, javnim in zasebnim besedilom.
- Učenec zna naštetih razloge za ovirano komunikacijo.
- Učenec zna glede na slog pisanja besedilo umestiti v obdobje in kontekst.
- Učenec samostojno tvori vabilo, opravičilo in zahvalo.
- Učenec predstavi načela učinkovitega in vpljudnega dopisovanja in jih upošteva.
- Učenec opiše zgradbo zapisanih besedil.
- Učenec vrednoti učinkovitost, ustreznost, razumljivost in pravilnost besedila.
- Učenec prepozna, posplošuje, in povzema značilnosti dane vrste dopisa ter jih primerja z značilnostmi neuradnih dopisov in uradnih dopisov druge vrste.
- Učenec vrednoti svoj dopis in dopise sošolcev ter utemeljuje svoje mnenje.

UVODNA MOTIVACIJA Trajanje faze: 8 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode	Učna sredstva
Učitelj po uvodnem pozdravu učence vpraša, kako danes komunicirajo s starši, brati, sestrami, prijatelji.	Odgovorijo na učiteljevo vprašanje. Povedo, da to storijo s telefonskim klicem, napišejo SMS, prek družbenih omrežij ...	Frontalna oblika, metoda razgovora	
Učitelj vpraša, kako so to počeli včasih, ko še ni bilo telefonov in internetne povezave.	Učenci odgovorijo, da s pismi.	Frontalna oblika, metoda razgovora	
Učitelj vpraša, če so tudi učenci že kdaj napisali kakšno pismo, in če ja,	Odgovorijo nikalno ali pa pritrdilno, povedo, da so pisali Božičku, Dedku	Frontalna oblika, metoda	

komu.	Mrazu, zobni miški, staršem iz taborjenja ...	razgovora	
NAPOVED TEMETrajanje faze: 2 minuti			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učenca	Učne oblike, tehnike, metode	Učna sredstva
Učitelj napove, da se bodo danes ukvarjali s pismi. Iz e-knjige <i>Piši, kadar imaš čas</i> bodo prebrali pisma, ki so si jih med seboj pisale člani družine Kremenšek. Naučili se bodo, kako pisati uradni/neuradni zasebni dopis, na koncu pa ga bodo tudi sami napisali.	Učenci poslušajo.	Frontalna oblika, metoda razlage	
(INTERPRETATIVNO) BRANJE Trajanje faze: 10 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode, tehnike	Učna sredstva
Učitelj učencem nato razdeli na učnih listih iztisnjena pisma in napove branje enega izmed pisem, ki ga izbere iz e-knjige <i>Piši, kadar imaš čas</i> .	Učenci poslušajo navodila.		Učni listi, računalnik, e-knjiga, projektor, platno
Učencem naroči, naj si med branjem označujejo besede, ki so manj jasne.	Učenci poslušajo navodila.		
Učitelj bere pisma.	Učenci poslušajo učitelja med branjem, medtem si označujejo manj jasne besede.	Frontalna oblika, metoda dela s pisnimi viri, metoda dela z IKT	Učni listi, računalnik, e-knjiga, projektor, platno
Učitelj vpraša, če so si učenci uspeli označiti besede; če je odgovor nikalen, jim učitelj da na	Učenci odgovorijo z da ali ne.	Frontalna oblika, metoda dela s pisnimi viri	Učni listi

razpolago še nekaj minut.			
UMESTITEV V KONTEKST Trajanje faze: 12 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode, tehnike	Učna sredstva
Po branju učitelj vpraša učence, v katero obdobje bi umestili prebrano pismo.	Učenci povedo, da v 19., 20. stoletje.	Frontalna oblika, metoda razgovora	
Učitelj pritrdi. Pove jim nekaj osnovnih informacij o pošiljateljicah, o njihovih medosebnih odnosih, o položaju ženske in o razmerah tistega časa, da učencem približa snov. Medtem s pomočjo projektorja in spletne strani <i>Digitalizacija kulturne dediščine Primork in Notranjk</i> prikazuje slike pisem, članov družine, njihovih predmetov.	Učenci poslušajo razlago in si hkrati podatke zapisujejo v zvezke. Pozorni so tudi na slike, ki se predvajajo na projektorju.	Frontalna oblika, metoda razlage, metoda dela s slikovnimi viri, metoda dela z IKT	Računalnik, projektor, platno
ANALIZA IN RAZČLEMBE PISEM Trajanje faze: 10 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode, tehnike	Učna sredstva
Učitelj pojasni, da so manj jasne besede verjetno posledica drugačne rabe jezika v tistem času, zato bodo pomene poiskali na spletišču Fran.	Učenci poslušajo navodila.	Frontalna oblika, metoda razlage, metoda dela z IKT	Računalnik, projektor, platno
Učitelj na računalniku odpre spletišče Fran, ki se pokaže tudi na projektorju. Učence prosi, da po vrsti povedo primere neznanih besed, jih vpiše v iskalnik, vsak	Učenci navajajo besede, kot so sam. <i>keberček</i> , glag. <i>nicati</i> , prisl. <i>ustmeno</i> , prid. <i>krotak</i> , vez. <i>takisto</i> itd. Primere in pomene si pišejo v zvezke.	Frontalna oblika, metoda dela z IKT	Računalnik, projektor, učni listi, platno

<p>učenec pa potem prebere razlago pomena.</p> <p>Učencem naroči, da si primere in razlage pišejo v zvezek. Opozori jih na kvalifikatorje <i>arhaično</i>, <i>zastarelo</i> in <i>starinsko</i>, opomni pa jih tudi na tip slovarja, v katerem se razlaga pojavlja.</p>			
OBRAVNAVA NOVE SNOVI Trajanje faze: 25 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode, tehnike	Učna sredstva
<p>Učitelj pojasni, da bi danes ob branju takega pisma največja težava bile manj jasne besede, ki so jih že razložili. Učence vpraša, s kakšnimi ovirami v komunikaciji so se takrat soočali.</p>	<p>Učenci ugotavljajo, kaj je oviralo komunikacijo takrat in kaj danes. Naštevajo stvari, kot so pomanjkanje papirja, črnila, odročni kraji, slabe poštne povezave, izgubljeno pismo ...</p>	<p>Frontalna oblika, metoda razlage, metoda razgovora</p>	
<p>Učitelj napove, da bodo spoznali tri tipe dopisov, in sicer vabilo, opravičilo in zahvalo. Učitelj pove, da bo na tabli nastajala tabelska slika, učenci pa si jo preslikajo v zvezke.</p>	<p>Učenci poslušajo razlago in navodila.</p>	<p>Frontalna oblika, metoda razlage</p>	
<p>Učitelj s pomočjo učencev na tabli ustvarja tabelsko sliko. Učence sprašuje, kaj vse potrebuje uradno in kaj neuradno zasebno vabilo/opravičilo/zahvala. Učitelj jim pomaga pri njihovih odgovorih.</p>	<p>Učenci povedo, da potrebuje naslov pošiljatelja, kraj in datum pošiljanja, naslov prejemnika, naslov pisma, nagovor, vsebino, pozdrav in podpis. Skupaj z učiteljem ugotavljajo, kje v vabilu/opravičilu/zahvali mora posamezna sestavina stati.</p>	<p>Frontalna oblika, metoda razlage, metoda razgovora, metoda prikazovanja na tabli</p>	<p>Tabla, pisalo za tablo</p>
<p>Učitelj pove, da se uradno vabilo/opravičilo/zahvala</p>	<p>Učenci odgovarjajo na učiteljeva vprašanja,</p>	<p>Frontalna oblika,</p>	<p>Tabla, pisalo za</p>

od neuradnega razlikuje le v nagovoru na začetku besedila, med besedilom, v pozdravu in podpisu. Učence prosi, naj mu navedejo primere uradnega in neuradnega nagovora, pozdrava, podpisa, in jih doda na tabelsko sliko.	naštevajo primere uradnega in neuradnega nagovora, pozdrava in podpisa. Primere si izpisujejo tudi v zvezke.	metoda razlage metoda razlage, metoda prikazovanja na tabli	tablo
Učitelj s pomočjo e-knjige, ki jo projicira na platno, kaže primere pisem, da učencem novo snov prikaže z več različnimi primeri. Vpraša, če pismo vsebuje vse potrebne komponente.	Učenci berejo in spremljajo pisma, ki so projicirana na platno. Izpostavijo, da ponekod manjka kraj pošiljanja, ponekod ni popoln datum, nekje manjka podpis ...	Frontalna oblika, metoda razgovora, metoda dela s slikovnimi viri, metoda dela z IKT	Računalnik, projektor, platno
SINTEZA, NOVE NALOGE Trajanje faze: 20 minut			
Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev	Učne oblike, metode, tehnike	Učna sredstva
Učitelj napove, da bodo sedaj tudi sami pisali pisma. Učitelj gre od mize do mize s štirimi vrečkami. Razloži jim, da bo vsak izmed njih iz štirih vrečk izvlekel po eno kartico. Na kartici iz prve vrečke bo zapisan naslovnik (Julija, Ivanka, Mici, mati Marija ...), na kartici iz druge vrečke tema pisma (konec šolskega leta, ocene v spričevalu, bolezen, opravljeno delo pri hiši, prazniki ...), na kartici iz tretje vrečke čas in kraj pošiljanja (Laze, 1899; Trnovo 1900; Reka, 1897	Učenci poslušajo navodila, iz vrečk vlečejo kartice.	Individualna oblika, samostojno tvorjenje besedila	Vrečke s karticami

...), na kartici iz četrte vrečke pa oblika dopisa (vabilo, zahvala, opravičilo). Pri slogu pisanja morajo upoštevati vse štiri komponente in načela uspešne komunikacije.			
Učitelj nudi pomoč, učence vpraša, če je vse jasno.	Učenci samostojno tvorijo pisma in upoštevajo kartice, ki so jih izvlekli, ter načela uspešnega dopisovanja.	Individualna oblika, samostojno tvorjenje besedila	
Učitelj učence vpraša, če so že končali. Če niso, jim da na voljo še 5 minut. Vpraša, če bi kdo za konec svoje pismo delil z ostalimi.	Učenci se prostovoljno javijo za branje pisma.	Frontalna oblika, metoda predstavitve	
Učitelj vpraša, če ima kdo kakšen komentar, pozitivno mnenje, bi kdo naredil kaj drugače.	Učenci vrednotijo dopise sošolcev, utemeljujejo svoje mnenje.	Frontalna oblika, metoda ovrednotenja dela	